

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 8. stavka 2. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja („Narodne novine“, broj 110/21.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 15. lipnja 2022. donijela

ODLUKU

o donošenju Programa sufinanciranja analize sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama (GMO) za razdoblje od 2022. do 2024. godine

I.

Donosi se Program sufinanciranja analize sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama (GMO) za razdoblje od 2022. do 2024. godine (u daljnjem tekstu: Program), u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Ministarstvo poljoprivrede aktom, KLASA: 402-07/22-01/1, URBROJ: 525-06/243-22-17, od 31. svibnja 2022.

II.

Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede za koordinaciju i provedbu aktivnosti Programa.

III.

Financijska sredstva za provedbu Programa u iznosu od 402.000,00 kuna za svaku godinu provedbe planirana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcijama za 2023. i 2024. godinu, unutar Financijskog plana Ministarstva poljoprivrede, na Aktivnosti A828066 - Sufinanciranje analize sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama (GMO).

IV.

Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede da na svojim mrežnim stranicama objavi Program.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

KLASA: 022-03/22-04/233

URBROJ: 50301-05/31-22-2

Zagreb, 15. lipnja 2022.

mr. sc. Andrej Plenković

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

PROGRAM
SUFINANCIRANJA ANALIZE SJEMENA SOJE NA PRISUTNOST
GENETSKI MODIFICIRANIH ORGANIZAMA (GMO) ZA
RAZDOBLJE
OD 2022. - 2024. GODINE

Zagreb, svibanj 2022. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. PRAVNA OSNOVA	4
3. TRAJANJE PROGRAMA	4
4. CILJ PROGRAMA	4
5. MJERA U PROVEDBI PROGRAMA	5
6. KORISNICI	5
7. PRORAČUN ZA PROVEDBU PROGRAMA	5
8. PROVEDBA PROGRAMA.....	6

1. UVOD

Soja (*Glycine max* (L.) Merr.) s obzirom na površine koje zauzima danas u svijetu (oko 110 mil. ha), na globalnoj razini vodeća je uljna i bjelančevinasta kultura čije se zrno koristi za prehranu ljudi kao i za ishranu stoke te u razne industrijske svrhe. Značaj soje proizlazi iz kakvoće njezina zrna koje sadrži 35-50% bjelančevina, 18-24% ulja, te razne zdravstveno korisne tvari (esencijalne aminokiseline, nezasićene masne kiseline, isoflavone, minerale, vitamine) važne u proizvodnji funkcionalne hrane.

Uz prehrambeni i zdravstveni aspekt, značaj soje je velik i s ekološkog aspekta. Kao leguminoza, kroz proces biološke fiksacije dušika obogaćuje tlo dušikom, što umanjuje upotrebu dušičnih gnojiva, te doprinosi poboljšavanju biološke plodnosti tla. Uzgoj soje povećava i bioraznolikost unoseći raznolikost u plodored. Navedeno čini soju poželjnom kulturom u plodoredu, ali i poželjnom kulturom za okolišno prihvatljivu proizvodnju sigurne i kvalitetne hrane.

Proteinski usjevi, kao što je soja, u europskoj poljoprivredi i prehrambenoj industriji imaju značajnu ulogu. Trenutno Europa uvozi oko 40 milijuna tona soje iz trećih zemlja, a proteinski usjevi se uzgajaju na 2 do 3% poljoprivrednih površina u Europi. Stoga su usvojene dvije deklaracije s ciljem povećanja uzgoja soje na europskim poljima.

Inicijativa na izgradnji platforme za opskrbu područja Srednje Europe, zemalja povezanih Dunavom, sojom koja nije genetski modificirana, osnivanje Dunav soja udruženja (*Danube Soya Association*, Beč, Austrija, 2012.) sa ciljem povećanja i unaprjeđenja proizvodnje GMO - *free* soje u Europi, prvenstveno u području Dunavske regije, zatim povećani interes i potražnja za hranom koja nije genetski modificirana, kao i povećana razina svijesti društva o potrebi zaštite okoliša rezultirali su Deklaracijom „Dunav soja“.

Republika Hrvatska Deklaraciju je potpisala 19. siječnja 2013. godine (Berlin, Njemačka), a ostale potpisnice Deklaracije su: Njemačka, Austrija, Mađarska, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Švicarska, Rumunjska, Poljska, Bugarska, Moldavija, Ukrajina i Slovačka. Cilj Deklaracije je povećati proizvodnju GMO-*free* soje u Europi kako bi se smanjila ovisnost europskih proizvođača stočne hrane o uvozu.

U srpnju 2017. godine usvojena je i Europska deklaracija o soji koja podupire povećanje proizvodnje mahunarki namijenjenih za prehranu i za hranu za životinje, što će doprinijeti razvoju održive i jake poljoprivrede u Europi, ali i postizanju UN ciljeva održivog razvoja. Uz Republiku Hrvatsku deklaraciju je potpisalo i 13 država članica Europske unije (Austrija, Italija, Finska, Francuska, Grčka, Njemačka, Mađarska, Luksemburg, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Slovačka), ali i Kosovo, Sjeverna Makedonija, Moldavija, Crna Gora i Švicarska.

Nadalje, potrošači sve više traže proizvode koji su označeni kao GMO-*free*, te je potrebno omogućiti označavanje i plasiranje takvih proizvoda.

Republika Hrvatska ima velike potencijale i resurse za proizvodnju soje, kao što su povoljni klimatski uvjeti, razvijena tehnologija uzgoja, educirani proizvođači, a što je najvažnije vlastiti, domaći sortiment soje visokih agronomskih vrijednosti koji nije genetski modificiran. Sve navedeno daje Republici Hrvatskoj komparativnu prednost u europskim okvirima, a kroz to prepoznatljivost i konkurentnost domaćeg sjemena soje.

U budućnosti, prepoznatljivost i konkurentnost domaće proizvodnje soje bit će temeljena na dodanoj vrijednosti (prvenstveno *GMO free*) čiji razvoj zahtijeva primjenu tehnologija proizvodnje koje doprinose očuvanju prirodnih resursa te unaprjeđenju kvalitete sirovina za proizvodnju hrane.

2. PRAVNA OSNOVA

Program sufinanciranje analize sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama (GMO) za razdoblje od 2022-2024. godinu (u daljnjem tekstu: Program) donosi se na temelju članka 8. Zakona o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja («Narodne novine», broj 110/21).

Potpore iz Programa dodjeljuje se u skladu s Uredbom Komisije (EZ) br. 1408/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru (SL L 352, 24.12.2013.) kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2019/316 od 21. veljače 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1408/2013 o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na potpore de minimis u poljoprivrednom sektoru (SL L 511, 22.2.2019.).

3. TRAJANJE PROGRAMA

Program se provodi u razdoblju od 2022.-2024. godine.

4. CILJ PROGRAMA

U proteklih 20-ak godina, merkantilna proizvodnja soje u Republici Hrvatskoj značajno je povećana i to sa 20.000-30.000 ha (do 2000. godine) na 50.000-60.000 ha (2000.-2014. godina). U periodu od 2015 do 2020. godine površine su se kretale u rasponu od 77.090 do 88.867 ha odnosno prosječne površine u navedenom periodu iznosile su 81.606 ha (FAOSTAT 2021, [FAOSTAT](#)).

Paralelno sa povećanjem površina pod merkantilnom proizvodnjom rastu i površine pod sjemenskim usjevima soje. Tako je od 2010. godine sjemenska proizvodnja rasla iz godine u godinu sa 2.776,00 ha na 3.882,00 ha u 2015. godini. U periodu od 2015 do 2020. godine površine sjemenske proizvodnje soje kretale su se u rasponu od 3.882,04 do 6.196,26 ha odnosno prosječne površine u navedenom periodu iznosile su 5.014,29 ha. Najveće površine u povijesti pod sjemenskom sojom u Republici Hrvatskoj su zabilježene u 2021. godini i iznose 6.196,26 ha.

U Republici Hrvatskoj u 2021. godini proizvodi se 69 različitih sorata soje domaće i strane selekcije. U strukturi sjetve soje u Republici Hrvatskoj 55-60% čini domaći sortiment, porijeklom iz oplemenjivačkih programa Poljoprivrednog instituta Osijek i Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a ostatak su introducirane sorte koje se također proizvode u Republici Hrvatskoj.

Republika Hrvatska je u 2021. godini ostvarila povijesno najveće certificirane količine sjemena soje, a sa 11.223 t treći smo u Europskoj uniji po certificiranim količinama. Soja je jedina biljna vrsta kod koje domaća proizvodnja sjemena zadovoljava u potpunosti domaće potrebe za

sjemenom uz napomenu kako višak od 20-30% sjemena soje zbog svoje visoke kvalitete završi izvan teritorija Republike Hrvatske.

Soja je jedna od rijetkih ratarskih kultura kod koje sjemenska proizvodnja osigurava dovoljne količine sjemena za potrebe merkantilne proizvodnje. Pored zadovoljavanja potreba za domaće tržište jedan dio soje završava u trećim zemljama, odnosno u zemljama izvan Europske unije .

Potrebe za sojinim zrnom veće su od trenutne proizvodnje kako u europskim tako i u nacionalnim okvirima, stoga se zrno soje kao sirovina uvozi. Najveći svjetski izvoznici soje, Sjedinjene američke države, Brazil i Argentina, temelje svoju proizvodnju na genetski modificiranoj (dalje u tekstu: GM) soji, što znači da se za potrebe prerađivačke industrije GM soja uvozi, kako kod nas tako i u ostale europske zemlje.

Stoga je cilj ovog Programa omogućiti označavanje sjemenske soje proizvedene u Republici Hrvatskoj oznakom „slobodna od genetski modificiranih organizama“. Na taj način primarni poljoprivredni proizvođači na jednostavniji način mogu odabrati upravo sjeme soje koje će im osigurati proizvodnju kultura slobodnih od genetski modificiranih organizama.

Provedbom Programa osigurat će se dostatnost sigurne i kvalitetne sirovine za domaću stočarsku i peradarsku proizvodnju, razvoj sjemenarstva soje u Republici Hrvatskoj, poticanje izvoza sjemena soje, osnaživanje domaćih oplemenjivačkih programa soje kao i izvoz merkantilnih roba po stabilnim i u pravilu višim cijenama.

5. MJERA U PROVEDBI PROGRAMA

Korisnicima će se sufinancirati realizirana analiza proizvedenog sjemena soje u Republici Hrvatskoj na prisutnost genetski modificiranih organizama u razdoblju od 2022.- 2024. godine.

Sufinanciranje analiza proizvedenog sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama predviđeno ovim Programom proporcionalno će se raspodijeliti korisnicima u skladu s ukupno dostupnim financijskim sredstvima.

6. KORISNICI

Korisnik potpore je dobavljač sjemena soje upisan u Upisnik dobavljača poljoprivrednog sjemena u skladu sa Pravilnikom o upisu u upisnike dobavljača, laboratorija i uzorkivača poljoprivrednog reprodukcijuskog materijala (»Narodne novine«, broj 8/22) i registriran za doradu sjemena.

Korisnik potpore sjeme soje je proizveo u Republici Hrvatskoj i proveo analizu na prisutnost GMO u ovlaštenom službenom laboratoriju za GMO u skladu s odredbama Zakona o genetski modificiranim organizmima (»Narodne novine«, broj 126/19).

7. PRORAČUN ZA PROVEDBU PROGRAMA

Sredstva za provedbu Programa osigurana su u okviru proračunske pozicije Ministarstva poljoprivrede (dalje u tekstu: Ministarstvo) *A828066 Sufinanciranje analize sjemena soje na prisutnost genetski modificiranih organizama (GMO)* u iznosu od 402.000,00 kuna za 2022. godinu te u projekciji proračuna za 2023. i 2024. godinu u iznosu od 402.000,00 kuna za svaku godinu.

8. PROVEDBA PROGRAMA

Provedba ovoga Programa propisat će se Pravilnikom, a provodit će ga Ministarstvo

KLASA: 402-07/22-01/1
URBROJ: 525-06/235-22-13
Zagreb, 31. svibnja 2022.